

GABÁNYI JÓZSEF

Idősek szociális ellátása

(*Idősek szociális ellátása* – segédanyag a szociális szakvizsgálóhoz;
Szerzők: Bagyinszki Zoltánné, Kovács Ibolya, Péntek Beáta.
Kiadó: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 2004.)

Az idősellátás szempontjából nagy előrelépésként értékelhetjük azt aényt, hogy a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet gondozásában megjelent az *Idősek szociális ellátása* című kiadvány, amely elsősorban a szociális szakvizsgálóhoz való felkészülés segédanyagaként tölt be jelentős szerepet.

A kiadvány képes ennek az elvárásnak eleget tenni mint összefoglaló és gondolatébresztő munka. Sok korábbi és újszerű ismeretet sorakoztat fel, s ennek alapján át- és újragondolható az idősek ellátásának néhány problémás kérdése.

Ahogy egy szakvizsga sem a vége, hanem a kezdete valaminek, úgy ez a könyv sem értékelhető a szakterület ismeretanyagának végső összefoglalásaként, hanem első lépésként az idős korúakkal végzett szociális munka szakszerűségének növelése felé. Ebben a vonatkozásban külön figyelmet érdemel a VIII. fejezet, amely az idősek ellátásában nyújtott szociális munka sajátosságaival foglalkozik. Ebből a fejezetből külön szakkönyvet lehetne írni, és minden évben újraírni. Alapvető fontosságú az itt tárgyalt állapot- és szükségletfelmérés, melynek terén hazánkban még rengeteget kell fejlődnünk. Ez a kulcsa ugyanis az egyénre szabott gondozási terv kialakításának, az individuális gondozásnak és a szakmák együttműködésének.

A jelenlegi jogszabályi környezet ismertetése természetesen kötelező része egy ilyen munkának, de talán a kritikája is az lenne, hiszen mindannyian tudjuk, hogy a jogosultságok, rászorultság és az ellátási formák is átalakításra szorulnak, mi több, ennek érdekében szakmai és igazgatási műhelyekben komoly munka folyik. Újra kell gondolnunk az állami gondoskodás lehetőségeit, kereteit és lehetőségeit, és tudomásul kell vennünk a már ma is létező „szociális piac” jelenlétét és fejlődését. Ki kell tehát lépni a jelenlegi jogszabályi környezetből, és távolabbról kell szemlélni a problémát, hogy jobban megérthessük. Erre itt lehetőségünk is nyílik a IX. fejezetben, a nemzetközi kitekintés kapcsán.

A jegyzet legfőbb erényeként szeretném kiemelni, hogy a szerzők az együttműködést hangsúlyozzák az idős személy ellátásában, és nemcsak a szociális ellátáson belül, hanem az egészségügyi és szociális határterületek esetében is.

Nagyon szeretném, ha ez a szemlélet a jövőben tovább erősödne, és ez a jegyzet is hozzájárulhatna ahhoz, hogy a képzés révén a szakemberek – dolgozzanak akár milyen tulajdonviszonyokon és finanszírozási rendszereken belül – képesek lennének az egyént a tevékenységük köz-

pontjába helyezve, a nemzetközi ajánlásoknak megfelelően olyan minőségi munkát végezni, hogy ennek hasznát az idős és függésbe kényszerülő embertársaink is érzékeljék és emberi méltósággal teli, minőségi életet élhessenek.

Ennek a minőségi szemléletnek az igényét látom ebben a jegyzetben, amely megérdemelné, hogy szélesebb közönséghez is eljusson. Aki pedig ebből tanult, azt arra kérem: vizsgái után szánjon néhány percet arra, hogy átgondolja, mi az, amit ezután másképp fog tenni. Ha legalább egy dolog megváltozik szemléletében, hozzáállásában, nem hiába forgatta a jegyzetet, és megtette az első lépést a minőségi idősellátás felé.

Jó munkát kívánok hozzá!

Budapest, 2005. január

RADOSZÁV MIKLÓS

Egy újabb láncszem

(Gyermekvédelmi szakellátás – segédanyag a szociális szakvizsgához;

Szerkesztette: Domszky András;

Szerzők: Büki Péter, Csókay László, Dettre Erzsébet, Domszky András, dr. Hatvani Erzsébet, Herczeg Rita, dr. Semsey András, Szikulai István, dr. Weinbrenner Ágnes;

Kiadó: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 2004.)

Elismerem, hogy a kortársak elfogult optimizmusa mondathatja velem azt, hogy a hazai gyermekvédelem eddigi történetének legtöretlenebb fejlődési ívű másfél évtizedét éljük, de mégis, a tények makacssága talán esélyt ad arra, hogy az utókor is hasonlóképpen vélekedjen.

1989 novemberében az ENSZ elfogadja a Gyermeki jogok egyesség okmányát. 1991-ben a Magyar Parlament a 1994. évi LXIV. törvénnyel mindezt a belső jog részévé teszi, irányt szabva a szakmának és a jogalkotásnak. 1997. április 22-én az Országgyűlés megalkotja a hazai gyermekvédelem első koherens rendszerét szabályozó 1997. évi XXXI. törvényt, mely még abban az évben november 1-jén hatályba is lép, minek eredményeként megkezdődött az alapellátás korábban nem létező intézményrendszerének országosan egységes kiépítése, illetve a szakellátás korszerűtlen hálózatának lebontása és kiváltása egy korszerűbb intézményhálózattal. E párhuzamosan folyó munka ugyan mind a mai napig tart, de biztos állíthatjuk, hogy a rendszer egésze alapvetően kiépült, mindössze egy-két részterületen tapasztalható határidőcsúszás az eredetileg tervezettekhez képest. A rendszer ki- és átalakításával egy időben kialakították a szakmai szabályokat, szakemberként fogadták el a gyermekvédelemben dolgozókat, és ehhez kötődően a módszertani intézmények létrehozása is töretlenül zajlik.

A felülről, a jogalkotó felől, s a kívülről, a nemzetközi kötelezettsé-

RECENZIO

gekből adódó késztetések szerencsésen találkoztak, s találkoznak a szakma, a benne dolgozó szakemberek fejlesztési törekvéseivel. Így a fenti változások, a mindennapok szokásos, kisszerű gáncsoskodásait leszámítva, egyetlen cél érdekében mozgósítják a rendelkezésre álló anyagi és szellemi erőforrásokat. E fejlődési láncolat igen fontos eleme volt, hogy a szociális szakvizsga keretein belül a gyermekvédelmi alap- és szakellátás területén dolgozók számára 2002. első félévétől szakvizsgázási lehetőséget biztosítottak, valamint hogy 2003 márciusától gyermekvédelmi szakértői névjegyzéket állítottak fel. E két fontos momentum a gyermekvédelem, mint önálló szakma megfogalmazásának, illetve elismerésének történelmi jelentőségű része. Az, hogy a már említett jogalkotói és szakmai szándékok egy irányba mozognak, természetesen nem jelent mindig egyidejűséget is. A jogalkotó a szociális szakvizsgát illetően is lépéselőnybe került akkor, amikor megalkotta a szociális szakvizsgáról szóló jogszabályt, azonban – nagyon bölcsen – a szakvizsga tartalmi elemeit illetően számos kérdést nyitva hagyott, lehetőséget adva arra, hogy a szakemberek a szakmai követelményeket egymással vitatkozva alakíthassák ki. Ha a Tisztelt Olvasó kézbe veszi a „Gyermekvédelmi szakellátás (segédanyag a szociális szakvizsgálóhoz)” című kiadványt, e viták eddigi legfontosabb kordokumentumát veheti kézbe.

A kötet a gyermekvédelmi szakellátás területén szakvizsgára készülőknél kíván támogatást nyújtani a felkészüléshez, a szakvizsga eddig kikristályosodott kérdésköreikhez igazodóan. E témakörök: Társadalmi, demográfiai és kulturális jellemzők, Az ellátórendszer és az azt szabályozó jogi rendelkezések, Speciális ismeretek, Alkalmazott módszerek, technikák. Mindezekhez fejezetenként a jelenleg legelterjedtebb, legelfogadottabb szakirodalmak jegyzékét is csatolják a szerzők. A kötet és a megadott irodalmak együtt lehetnek alapjai a sikeres szakvizsgára való felkészülésnek. Hiú ábránd tehát azt gondolni, hogy aki szakvizsgázni kíván, annak elegendő e kötet tartalmát magáévá tenni. Ugyanakkor a segédanyag korrekt módon eligazítja a szakvizsgázni szándékozót a szakvizsgálóhoz szükséges, összetett tudásanyagban. A szerzők azon törekvése, hogy az egyes részterületeket tömören, lényegre törően mutassák be, egyik nagy erénye a kötetnek, hiszen így nemcsak a szakvizsgálók, hanem a szakmában dolgozók, de még a szakmán kívüliek (érdeklődő laikusok) számára is áttekinthető vázát adják a gyermekvédelemben folyó munka teljes egészének. Meggyőző erővel bizonyítják, hogy a gyermekvédelemben dolgozóknak milyen széles körű, komplex ismeretekkel, elméleti és gyakorlati tudással kell bírniuk ahhoz, hogy munkájukat a rájuk bízott gyermekek érdekében sikerrel végezhessék.

A kortársak elfogult optimizmusának kényelmesnek tűnő pozícióját kihasználva eltekintenek a kötetet bíráló, bármilyen kritikai megjegyzéstől is, meghagyván azt azok számára, akik a következő, hasonló tartalmú és színvonalú kötetet elkészítik.

Ajánlom a Domszky András által szerkesztett „Gyermekvédelmi szakellátás (segédanyag a szociális szakvizsgálóhoz)” című kötetet valamennyi szakmán kívüli érdeklődőnek, a gyermekvédelemben dolgozó kollegának, a szakvizsgára készülőknél a tisztánlátás és a szakszerű cselekvés érdekében.